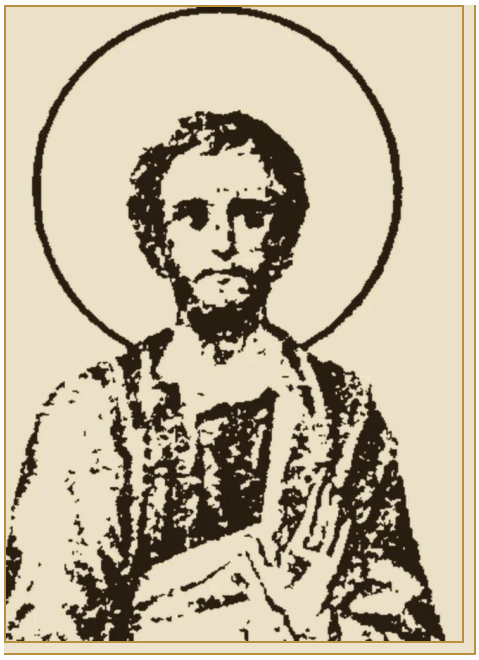

ሐዋርያዊ ቅብብሎሽ

ከሰብዓው አንዱ ከሆነው ከቅዱስ ጥሮፊሞስ፣ በስኮትላንድ ኤጲስቆጶሳዊ ቤተ ክርስቲያንና በጳጳስ ሳሙኤል ሲበሪ በኩል፣ እስከ ዘመናችን

በዚህ የቅብብሎሽ መስመር፦
ብፁዕ*
Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.‡
የእሕዛብ ጳጳስ፣ በሐዋርያዊ ተልእኮ

✠

1. ቅዱስ ጥሮፊሞስ፣ ከሰብዓው አንዱ [ካኦ]

እ.ኤ.አ. በ*30* ገደማ ከሰብዓው ጋር በክርስቶስ የተላከ *(የሉቃስ ወንጌል 10:1)*
በመጽሐፍ ቅዱስ የተጠቀሰ፦ «የኤፌሶኑን ጥሮፊሞስን»፣ የቅዱስ ጳውሎስ ባልደረባ *(የሐዋርያት ሥራ 20:4፤ 21:29፤ 2ኛ ወደ ጢሞቴዎስ 4:20)*
በዚያች ቤተ ክርስቲያን ትውፊት መሠረት የአርል የመጀመሪያ ጳጳስ

ይህ የሐዋርያዊ ቅብብሎሽ መስመር እ.ኤ.አ. በ30 ገደማ ከነበረው ከሐዋርያው ጥሮፊሞስ ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ ይዘልቃል፤ ይህም እስከ 2026 እ.ኤ.አ. ድረስ 1,996 ዓመታትን ያካልላል።

የቅዱስ ጳውሎስ ባልደረባ የሆነው ቅዱስ ጥሮፊሞስ በምሥራቅ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ከሰብዓው ሐዋርያት አንዱ ተብሎ ይከበራል፤ ቤተ ክርስቲያኒቱ በዓሉን ከሐዋርያቱ ከአርስጥሮኮስና ከጴዴስ ጋር በኤፕሪል *15* ቀን ታከብራለች፤ ጃንዋሪ *4* ቀን በአንድነት ከሚከበሩት ከሰብዓው ሐዋርያትም ጋር ትቆጥረዋለች። ፓፓ ቅዱስ ዞሲሞስ እ.ኤ.አ. በ*417* እንደ ጳፈው፣ የአርል ቤተ ክርስቲያን ቅዱስ ጥሮፊሞስን ከሮም የተላከ መሥራቿና የመጀመሪያ ጳጳሷ አድርጋ ትቀበለዋለች፤ የቅዱስ ጳውሎስ ደቀ መዝሙር እንደ ሆነም ታከብረዋለች። የሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን የአርሉን ቅዱስ ጥሮፊሞስ በዓል በዲሴምበር *29* ቀን ታከብራለች።

የአብያተ ክርስቲያናት ትውፊቶች ስለ ኋለኛው ሕይወቱ ይለያያሉ። የኦርቶዶክስ ትውፊት የቅዱስ ጳውሎስ ባልደረባ በኔሮን ዘመን በሮም ሕይወቱን እንደሰጠ ይዘግባል፤ የአርል ቤተ ክርስቲያን ግን መሥራች ጳጳሷ አድርጋ ትቈጥረዋለች፤ የቱሩ ቅዱስ ጎርጎርዮሰም እ.ኤ.አ. በ*590* ገደማ ጥሮፊሞስ ወደ አርል ያደረገውን ተልእኮ በ*3*ኛው ክፍለ ዘመን እድርጎ አስቀምጦታል።

የጵጵሰና ሢመት ከአንዱ ወደ ቀጣዩ የተፈጸመው ከዚህ በታች በተጠቀሱት አብያተ ክርስቲያናት በኩል ነው።

በዚህ መሰመር ውስጥ ያሉ አንዳንድ ጳጳሳት በቅዱሳንነትም ይከበራሉ። ከስማቸው አጠገብ ያሉት ምልክቶች የሚመለከቱት የሕይወትን ቅድሰና ብቻ ነው። የማንኛውንም ሢመት ሕጋዊነት አይነኩም፤ በቅዱሳንነት ቢከበርም ባይከበርም፣ የተዘረዘረው እያንዳንዱ ጳጳስ በቅብብሎሹ ውስጥ ያለውን ሰፍራ በእኩልነት ይይዛል።

ቅ. ቅዱስ፦ አንዲት ቤተ ክርስቲያን የጀግንነት ቅድሰና ሕይወት እንደ ኖረና አሁን ከእግዚአብሔር ጋር እንዳለ በይፋ የምታከብረው፣ መታሰቢያውንም በቀን መቁጠሪያዋ የምትጠብቅለት ሰው። በጥንቲቱ ቤተ ክርስቲያን ቅዱሳን የሚታወቁት በምእመናንና በጳጳሶቻቸው ይሁንታ ነበር፤ በኋላ ግን በሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን በይፋ የቅድሰና አዋጅ (ካኖናይዜሽን)፣ በምሥራቅ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ደግሞ በክብረ ቅድሰና አዋጅ ሆነ።

ቡሩክ ቡሩክ፦ በሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን፣ ቅዱስ ተብሎ በይፋ ከመታወጁ በፊት ያለውን መደበኛ ደረጃ፣ ማለትም የቡሩክነት ዕውቅና ያገኘ ሰው።

ካ በሮማ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን እንደ ቅዱስ ወይም እንደ ቡሩክ የሚከበር።

ካኦ በሮማ ካቶሊክም በምሥራቅ ኦርቶዶክስም አብያተ ክርስቲያናት ቅዱስ ሆኖ ይከበራል።

ቀይ ሰማዕት፦ ስለ እምነት ሕይወቱን የሰጠ።

አብያተ ክርስቲያናት ቅዱስ ማን እንደ ሆነ ሁልጊዜ አይስማሙም። አንዲቱ ሌላዋ የማታከብረውን ሰው ልታከብር ትችላለች፤ ምልክቶቹም እያንዳንዱን የትኛዋ ቤተ ክርስቲያን እንደምታከብረው ያሳያሉ።

አርል

በጎል የሚገኘው፣ በቅዱስ ጥሮፊሞስ የተመሠረተው የአርል መንበር። እርሱን ከተካው ከዲዮናስዮስ ጀምሮ እስከ ቪርጊልዮስ ድረስ ያሉት የአርል ጳጳሳት። ቅዱስ አውግስጢኖስ ወደ እንግሊዝ ለሚያደርገው ተልእኮ ሢመተ ጵጵስናን የተቀበለው ከዚህ መንበር ነው።

2. ዲዮናስዮስ 80
3. ሬጉሎስ 85
4. ፌሊኪሲሙስ 100
5. ግራቱስ 120
6. አምብሮስዮስ 145
7. ማርቲኑስ 170
8. ኢጌኑስ 180
9. አውግስጢኖስ 200
10. ሂሮኒሞስ 220
11. ሳቪትዮስ 230
12. ማርቅያኖስ 240
13. ቪክቶር 250
14. ማሪኖስ 270
15. ማርቲኑስ 2ኛ 270
16. ኒካሰዮስ 330
17. ቫለንቲኑስ 342
18. ሳቱርኒኑስ 354
19. ክሬሴንትዮስ 365
20. ኮንኮርድዮስ 380
21. ኮንስታንቲኑስ 392
22. ሄሮስ 410
23. ፓትሮክሎስ 422
24. ቅዱስ ሆኖራቱስ ካኦ 426
25. ቅዱስ ሂላሪዮስ ካኦ 438
26. ራቬንዮስ 449
27. ሌዎንትዮስ 463
28. ኤዎንዮስ 493

29. ቅዱስ ቄሳርዮስ ካኦ 502
30. አውክሳንዮስ 542
31. ቅዱስ አውሬሊያኖስ ካኦ 546
32. ሳፓውዱስ 556
33. ሊኬርዮስ 586
34. ቅዱስ ቪርጊልዮስ ካኦ 588

ካንተርበሪ

በ597 እ.ኤ.አ. ወንጌልን ለእንግሊዛውያን እንዲያደርስ ፓፓ ቅዱስ ታላቁ ጎርጎርዮስ በላከው በቅዱስ አውግስጢኖስ የተመሠረተው የካንተርበሪ መንበር።

35. የካንተርበሪው ቅዱስ አውግስጢኖስ ካኦ 597
36. ቅዱስ ሎረንስ ካኦ 604
37. ቅዱስ ሜሊቱስ ካኦ 619
38. ቅዱስ ኢዮስጦስ ካኦ 624
39. ቅዱስ ሆኖሪዮስ ካኦ 627
40. ቅዱስ ዴውስዴዲት ካኦ 655
41. የጠርሴሱ ቅዱስ ቴዎድሮስ ካኦ 668
42. ቅዱስ ብሪትዋልድ ካኦ 693
43. ቅዱስ ታትዊን ካኦ 731
44. ቅዱስ ኖትሄልም ካኦ 735
45. ካትበርት 740
46. ቅዱስ ብሬጎዊን ካኦ 759
47. ያንበርት 766
48. ኤተልሃርድ 793
49. ውልፍሬድ 805
50. ፌኦሎጊልድ 832
51. ኬኦልኖት 833
52. ኤተልሬድ 870
53. ፕሌግመንድ 890
54. ቅዱስ አቴልም ካኦ 914
55. ውልፍሄልም 923
56. ቅዱስ ኦዳ ካኦ 942
57. ቅዱስ ደንስታን ካኦ 960
58. ኤተልጋር 988
59. ሲጌሪክ 990
60. ኤልፍሪክ 995
61. ቅዱስ ኤልፍሄአህ ካኦ ሰማዕት 1006
62. ሊፊንግ 1013
63. ኤተልኖት 1020
64. ኤድሲጌ 1038
65. የዠሚዬዠ ሮበርት 1051
66. ስቲጋንድ 1052
67. ላንፍራንክ 1070
68. ቅዱስ አንሰልም ካ 1093
69. ራልፍ ዴስኩር 1114
70. ዊልያም ደ ኮርቤይ 1123
71. የቤኩ ቴዎባልድ 1139
72. ቅዱስ ቶማስ ቤኬት ካ ሰማዕት 1162
73. የዶቨሩ ሪቻርድ 1174
74. የፎርዱ ቦልድዊን 1185
75. ሬጂናልድ ፊትዝ ጆስሊን 1191
76. ሁበርት ዋልተር 1193
77. ስቲፈን ላንግተን 1207
78. ሪቻርድ ለ ግራንት 1229
79. ቅዱስ ኤድመንድ ሪች ካ 1234
80. የሳቮዩ ቡሩክ ቦኒፌስ ካ 1245
81. ሮበርት ኪልዋርድቢ 1273
82. ጆን ፔካም 1279
83. ሮበርት ዊንቸልሲ 1294
84. ዋልተር ሬይኖልድስ 1313
85. ሳይመን ሜፋም 1328
86. ጆን ስትራትፎርድ 1333
87. ቶማስ ብራድዋርዲን 1349
88. ሳይመን ኢዝሊፕ 1349
89. ሳይመን ላንግሃም 1366
90. ዊልያም ዊትልሲ 1368
91. ሳይመን ሰድበሪ 1375

92. ዊልያም ኮርትኒ 1381
93. ቶማስ አሩንደል 1396
94. ሄንሪ ቺቸሊ 1414
95. ጆን ስታፎርድ 1443
96. ጆን ኬምፕ 1452
97. ቶማስ ባውቸር 1454
98. ጆን ሞርተን 1486
99. ሄንሪ ዲን 1501
100. ዊልያም ዋራም 1503
101. ቶማስ ክራንመር 1533

የእንግሊዝ ቤተ ክርስቲያን

ከተሐድሶው ዘመን በኋላ፣ እያንዳንዳቸው ከእነርሱ በፊት በተዘረዘረው ጳጳስ የተሾሙ የእንግሊዝ ቤተ ክርስቲያን ጳጳሳት፣ እስከ ጊልበርት ሼልደን።

102. ጆን ስኮሪ 1551
103. ማቲው ፓርከር 1559
104. ኤድመንድ ግሪንዳል 1559
105. ጆን ዊትጊፍት 1577
106. ሪቻርድ ባንክሮፍት 1597
107. ጆርጅ አቦት 1609
108. ጆርጅ ሞንቴን 1617
109. ዊልያም ሎድ 1621
110. ብራያን ዱፓ 1638
111. ጊልበርት ሼልደን 1660

ስኮትላንድ

የስኮትላንድ ኤጲስቆጶሳዊ ቤተ ክርስቲያን ጳጳሳት፦ በ*1661* እ.ኤ.አ. በዌስትሚኒስተር በወቅቱ የለንደን ጳጳስ፣ በኋላም የካንተርበሪ ሊቀ ጳጳሳት በነበረው በጊልበርት ሼልደን ከተሾመው ከጄምስ ሻርፕ ጀምሮ፣ እያንዳንዳቸው ከእነርሱ በፊት በተዘረዘረው ጳጳስ በተሾሙት ቃለ መሐላ ያልፈጸሙ *(ኖን-ጁሪንግ)* ጳጳሳት በኩል፣ እስከ ፕሪመሱ ሮበርት ኪልጋወር ድረስ።

112. ጄምስ ሻርፕ 1661
113. አሌክሳንደር በርኔት 1663
114. አርተር ሮዝ 1675
115. አሌክሳንደር ሮዝ 1687
116. አርተር ሚላር 1718
117. ቶማስ ራትሬ 1727
118. ዊልያም ፎክነር 1741
119. ሮበርት ኪልጋወር 1768

አሜሪካ

በ*1784* እ.ኤ.አ. በአበርዲን በስኮትላንድ ጳጳሳት በዩናይትድ ስቴትስ ላለችው ቤተ ክርስቲያን የመጀመሪያው ጳጳስ ሆኖ ከተሾመው ከሳሙኤል ሲበሪ ጀምሮ። በ*1792* እ.ኤ.አ. ሲበሪ በእንግሊዝ ከተሾሙት ጳጳሳት ጋር በመሆን በቶማስ ጆን ክላጌት ላይ እጁን ጫነ፤ በዚህም የስኮትላንድንና የእንግሊዝን ቅብብሎሾች በአሜሪካ አዋሐደ፤ ከክላጌት ጀምሮ ቅብብሎሹ እዚህ በተዘረዘረው በእያንዳንዱ ሚመት እጃቸውን በጫኑት ጳጳሳት በኩል አልፎ እስከ ዛሬ ድረስ ወዳደረሱት ይደርሳል።

120. ሳሙኤል ሲበሪ 1784
121. ቶማስ ጆን ክላጌት 1792
122. ኤድዋርድ ባሰ 1797
123. ኤብርሃም ጃርቪስ 1797
124. ጆን ሄንሪ ሆባርት 1811
125. ሄንሪ ዩስቲክ ኦንደርዶንክ 1827
126. ቤንጃሚን ትሬድዌል ኦንደርዶንክ 1830
127. ሳሙኤል አለን ማክኮስክሪ 1836
128. ዊልያም ኤድዋርድ ማክላረን 1875
129. ዊልያም ሞንትጎመሪ ብራውን 1898
130. ዋላስ ዴቪድ ደ ኦርቴጋ ማክሲ 1927
131. ኒልስ ቤርቲል አሌክሳንደር ፐርሶን 1986
132. ሳሙኤል ጊዶ ጁኒየር 2004

ከካንተርበሪ ሊቀ ጳጳሳት ጋር የጋራ ቅብብሎሽ

የአሁኗ የካንተርበሪ ሊቀ ጳጳሳት ሳራ ሙላሊና ጳጳስ ባየርስ ከቅዱስ ጥሮፊሞስ ጀምሮ እስከ ጊልበርት ሼልደን (በ1660 እ.ኤ.አ. ጳጳስ ሆኖ የተሾመ፤ ከ1663-1677 እ.ኤ.አ. የካንተርበሪ ሊቀ ጳጳሳት) ድረስ አንድ ዓይነት የሐዋርያዊ ቅብብሎሽ መስመር ይጋራሉ። ሁለቱም መስመሮች የሚወርዱባቸውን ጳጳሳት ሼልደን በገዛ እጆቹ ሾሟል፦ በሊቀ ጳጳሳት ሙላሊ መስመር በ1674 እ.ኤ.አ. ሄንሪ ኮምፕተንን፤ በዚህኛው የጳጳስ ባየርስ መስመር ደግሞ በ1661 እ.ኤ.አ. ጄምስ ሻርፕን።

✠

ክህነት

ሹመት

ኦገስት 17 ቀን 2008 እ.ኤ.አ.፣ በእጅ መጫን፣ St. Paul’s Lutheran Orthodox Chapel ውስጥ፣ ፓልመርተን፣ ፔንሰልቬንያ።

ሢመተ ጵጵስና

ኤፕሪል 20 ቀን 2013 እ.ኤ.አ.፣ በቅዱስ ቁርባን አከባበር ወቅት በእጅ መጫን፣ St. Paul’s Lutheran Orthodox Chapel ውስጥ፤ ቤተ ጸሎቱ በዚያ ዕለት የተሰበሰበው American Legion Post 16 ውስጥ ነበር፣ ሰላቲንግተን፣ ፔንሰልቬንያ።

ዋና ሿሚ

ብፁዕ ሳሙኤል ጊዶ ጁኒየር

ተባባሪ ሿሚዎች

ጳጳስ ብራድሊ ኤ. ቫርቪል
ጳጳስ ማይክል ባዩስ
ጳጳስ ጄምስ ቶምሰን
የሹመትና የሢመተ ጵጵስና የምስክር ወረቀቶች ከሢመቱ ፎቶግራፎች ጋር ስለ ጳጳሱ በሚለው ገጽ ላይ ቀርበዋል።

አገልግሎት

ኤፕሪል 20 ቀን 2013 እ.ኤ.አ. Lutheran Orthodox Church, Inc. በተባለው ድርጅት ውስጥ ሢመተ ጵጵስና ተቀበሉ፤ ከዚያም በዚሁ ድርጅት ውስጥ Western North Carolina ሀገረ ስብከት ሊቀ ጳጳሳት ሆነው አገልግለዋል። ጳጳስ ባየርስ ከዚያ ድርጅት ጋር ከእንግዲህ ግንኙነት የላቸውም።

የሥነ መለኮት ዶክተር (*honoris causa*)፤ ኤፕሪል 20 ቀን 2013 እ.ኤ.አ. Lutheran Orthodox Church, Inc. የሰጠው።

Amharic Scripture quotations: copyright © 1962, 2003 United Bible Societies. Revised Amharic Bible in XML (2003). Printed version by United Bible Societies (C)1962. E-Text in transliterated ASCII format by Lapsley/Brooks Foundation 1994. Unicode UTF-8 transformation and XML-tagging by Dirk Röckmann 2003 (www.nt-text.net). With kind permission of the Bible Society of Ethiopia. Every non-commercial work using this data in any form must fully include this copyright statement! Every commercial use of parts or the complete data in any form needs written permission of the Bible Society of Ethiopia!

ቅዱስ ጥሮፊሞስ፣ በሩሲያው የቅዱሳን ገድል (ሞስኮ፣ 1903-1911 እ.ኤ.አ.) ለኤፕሪል 15 በዓል ከቀረበው የቅዱሳን ሐዋርያት የአርስጥሮኮስ፣ የጴዴስና የጥሮፊሞስ ሥዕል የተወሰደ። ምንጭ፦ Wikimedia Commons፣ የሕዝብ ንብረት (public domain)፤ ከመጀመሪያው ምስል ተቆርጦ፣ ቀለሙ ተስተካክሎ መጠኑ ተቀይሯል።